

Depolarisering og uenighedsfællesskaber Udskolingen

Om forløbet

Formålet med forløbet er at få eleverne til at reflektere over mangfoldighed både på mikro- og makroplan herunder inddragelse af fordele og ulemper. Begrebet uenighedsfællesskab introduceres, og gennem rolle-argumentationsøvelser understøttes evnen til perspektivskifte og nuancering. Formålet er desuden at skabe refleksion over forskellen på positiv mangfoldighed og negativ polarisering. I forhold til polarisering er fokus på opmærksomhed på polariseret retorik, og at depolariserende tiltag bør rettes mod midtergruppen (de ikke-polariserede). Øvelserne er nært knyttet til teorien i Baggrundsmaterialet.

Forløbet består af forskellige aktiviteter og øvelser, som blandt andet omfatter

- opmærksomhed på hvor meget eleverne har til fælles på kryds og tværs
- klassen som et uenighedsfællesskab, en meget forskelligartet flok
- øvelser med stillingtagen til forskellighed
- argumentationsøvelser med tildelte synspunkter
- en øvelse i at få øje på midtergruppen og deres behov, dvs. depolariserende tiltag
- en afsluttende poster-opgave med fokus på egne handlemuligheder

Forløbet kan laves i sin helhed, enkelte opgaver kan udelades og nogle opgaver kan stå alene.

Opgaverne kan med fordel kombineres med opgaverne i forløbet **Depolarisering – et online fokus**

Tre faser

Alle forløb i **Din & min verden** er inddelt i tre faser:

- **Kom godt i gang** Her tunes eleverne ind på forløbets tema. Der etableres en "stemthed" ift. det kommende indhold.
- **Indtryk, udtryk og dialog** Her arbejdes med indhold, i form af lærerinput, tekster mv. Indholdet danner basis for æstetiske eller diskursive produkter, der efterfølgende er omdrejningspunkt for udforskende dialoger.
- **Forankring** Her samles der op på forløbets læring, oftest i form af et æstetisk produkt. Omsætning til et nyt formsprog styrker læring og fastholdelse.

Alle tidsangivelser er vejledende

Godt i gang

Nærvær og opmærksomhed

Samling og grounding

Tidsforbrug: 7-10 minutter

Eleverne står i en cirkel. Brug grounding-teknikker:

- Lukkede øjne og tre dybe vejrtrækninger
- Visualisering af "rødder" fra fødderne til gulvet

Lyttedel – stadig med lukkede øjne

Bed eleverne om at lytte til lyde langt væk (uden for lokalet), lyde i lokalet og til sidst lyde tæt på, fx naboens vejrtrækning eller deres eget åndedræt

Vi er ens og forskellige på kryds og tværs

Fysisk tilkendegivelse

Tidsforbrug: 10-15 minutter

Eleverne står i en cirkel med lidt plads til at kunne træde et skridt frem. Læs forskellige udsagn højt, som kan passe på nogle af eleverne. Når eleverne synes, at udsagnet gælder for dem, træder de et skridt frem i cirklen. Efter hver udsagn går alle tilbage til cirkelens ydre kant, klar til næste udsagn.

Eksempler på udsagn, tilpas listen efter klassen.

- Jeg har søskende
 - Jeg bor sammen med en forældre
 - Jeg har mere end 4 bedsteforældre
 - Jeg har kat
 - Jeg har hund
 - Jeg har kæledyr, der kan flyve eller krybe
 - Jeg bor i lejlighed
 - Jeg bor i hus
 - Jeg har familie, der bor i udlandet
 - Jeg går op i designertøj
 - Jeg har et boldspil som fritidsinteresse
 - Jeg har mere end 3 km til skole
 - Jeg gamer hver dag
 - Jeg bruger dagligt mere end 2 timer på sociale medier
 - Jeg kan stå på skateboard
-

Indtryk, udtryk og dialog

Filosofiske samtaler om forskellighed

Diskussion/samtale

Tidsforbrug: 30-35 minutter

Forklar, at klassen skal reflektere over, hvad det betyder at være forskellige i samfundet, og hvordan vi kan forstå forskellighed.

Giv nogle eksempler på udsagn som "Det er godt, at vi interesserer os for forskellige ting", og forklar, at eleverne skal argumentere for og imod udsagnet.

Grupper på 4-5 personer

Hver gruppe får en række udsagn, der begynder med "Det er godt, ..." (download Filosofiske samtaler om forskellighed - udsagn). Hver gruppe skal trække et udsagn ad gangen og tale om det. De udpeger en tidtager.

Diskussion/samtale i grupperne

Når et udsagn trækkes, bruger eleverne først 1 minut til at tænke individuelt over det.

Gruppen taler herefter om udsagnet i fællesskab og overvejer:

- Hvorfor kunne det være godt?
- Hvilke udfordringer eller problemer kan der være ved udsagnet?

På et tidspunkt angivet af lærer, lidt før gruppeaktiviteten afsluttes:

- Grupperne overvejer om de gennemgående er positivt eller negativt indstillet overfor forskellighed.

Klasseopsamling

Hver gruppe deler, om de gennemgående var positivt eller negativt indstillet overfor forskellighed, eller om det afhang af de specifikke spørgsmål.

Stil udforskende spørgsmål til grupperne/klassen for at åbne bredden af synspunkter, hvis argumenterne er ensidige fx:

- Kan vi altid sige, at det er godt at være uenige?
- Hvornår er det svært at være uenige?
- Hvordan kan forskellighed være en styrke i en klasse eller et samfund?
- Hvilke nye indsigter i forhold til forskellighed er kommet frem?

Alternativ gennemførelse

Filosofiske samtaler om forskellighed som klasseaktivitet

Tidsforbrug: 30-35 minutter

Forklar, at klassen skal reflektere over, hvad det betyder at være forskellige i samfundet, og hvordan vi kan forstå forskellighed.

Giv nogle eksempler på udsagn som "Det er godt, at vi interesserer os for forskellige ting", og forklar, at eleverne skal argumentere for og imod udsagnet.

Klassen

Læs selv et udtryk højt: Udtrykket "Det er godt" kombineres med en afsluttende del, der trækkes fra bunken (download Filosofiske samtaler om forskellighed - udsagn), så der opstår et udsagn fx "Det er godt, at vi interesserer os for forskellige ting." Forklar, at I skal tale om fordele og ulemper ved udsagnet.

Individuelt

- Eleverne reflekterer i stilhed i 1 minut (tilpas efter behov) over udsagnet

2 & 2

- Eleverne deler deres tanker om udtrykket og overvejer argumenter for og imod

Klasseopsamling

Eleverne deler deres overvejelser for og imod udsagnet. Understreg, at det ikke behøver at være deres personlige synspunkter. Hvis argumenterne er ensidige, så stil udforskende spørgsmål mhp. en bredere tænkning, fx:

- Kan vi altid sige, at det er godt at være uenige?
- Hvornår er det svært at være uenige?
- Hvordan kan forskellighed være en styrke i en klasse eller et samfund?

Afsluttende opsamling

- Hvilke nye indsigter i forhold til forskellighed er kommet frem?
- Er der situationer, hvor vi skal være særligt opmærksomme på, om forskelligheden spiller en rolle for holdninger og handlinger?
- Hvordan kan vi i klassen bruge forskelligheden på en positiv måde?

Uenighedsfællesskaber

Find forskelle og ligheder - interesser og væremåder

Tidsforbrug: 35–45 minutter

Forklar klassen, at de nu skal arbejde med at blive opmærksomme på, hvordan de både er ens og forskellige på kryds og tværs. Målet er at opdage interessefællesskaber og forskelle/ligheder i væremåder på tværs af interesser.

Individuelt

Hver elev laver et mind map over egne interesser og måder at være på. Udlever eksempler til inspiration (download Mind map eksempelord) og eventuelt mind map-skabelonen Ens og forskellige. Skabelonen er opbygget, så eleverne først angiver **Interesseområde** og underordnet interessen **Væremåde**, da man jo kan være helt forskellig på forskellige områder. Fx er man måske meget samarbejdsorienteret, når man spiller i band, og konkurrenceorienteret, når man spiller fodbold. Og fx kan to personer, der henholdsvis spiller trompet og bager kager, begge kan være meget detaljeorienterede.

Klassen

Eleverne går rundt mellem hinanden og ser på hinandens mind maps. De skal notere navnene på de klassekammerater, som har de samme interesser og væremåder som dem selv. Alle skal udveksle med alle. Ens væremåder må gerne være inden for forskellige interesseområder.

Klasseopsamling

Efter at eleverne har dannet sig et overblik over deres mind map med tilskrevne navne:

- Ser **interessefællesskaberne** ud til at være jævnt fordelt på tværs af klassen, eller er de koncentreret omkring nogle få personer?
- Har de fælles **væremåder** på kryds og tværs, eller er det de samme klassekammerater, der går igen?
- Opdagede de noget nyt om deres klassekammerater? Var der noget, der overraskede dem?

Positiv mangfoldighed – negativ polarisering

Tildelte roller

Tidsforbrug: 40 minutter

Forklar eleverne, at det nu skal handle om, hvordan man kan være henholdsvis optimistisk eller pessimistisk ift. mangfoldighed. At man kan se mangfoldighed som berigende for samfundet eller mangfoldighed som potentielt polariserende. Formålet er, at de skal tænke over, hvordan man kan fastholde forskellighed som noget positivt og undgå polarisering.

Grupper på 4

- Eleverne står i små cirkler med plads, så hver gruppe kan arbejde uforstyrret
- Giv hver gruppe et scenarie, med optimistisk og pessimistisk aspekt (Download Mangfoldighed – optimisme eller pessimisme)
- 2 & 2 får eleverne roller som fortalere for henholdsvis det optimistiske og pessimistiske aspekt. To elever skal argumentere for det optimistiske ved mangfoldighed, og to elever skal argumentere for de udfordringer, den kan skabe, dvs. det pessimistiske aspekt.
- Hvis tiden tillader det, kan grupperne få endnu et scenarie
- Gruppen reflekterer efterfølgende over, hvordan man kan arbejde med forskellighed uden at skabe splittelse. De skriver korte stikord ned om, hvordan man kan styrke positive aspekter af forskellighed og undgå, at det bliver til polarisering

Klasseopsamling

Grupperne fremlægger deres stikord for klassen. Afslut med en fælles dialog om, hvordan man kan omfavne forskellighed på en måde, der mindsker risikoen for polarisering i fællesskaber.

Polariserede holdninger

Holdning – og skift

Tidsforbrug: 40 minutter

Forklar, at det nu skal handle om, hvordan nuancerne i en debat meget let kan forsvinde, og hvor svært det er at komme på banen med nuancerede synspunkter. Læs selv om polarisering i Baggrundsmaterialet.

Grupper på 3

- Eleverne sidder i en trekant, hvor hver elev får én af følgende roller: én som ekstremt enig, én som ekstremt uenig, og én som søger at nuancere debatten
- Giv hver gruppe et diskussionsspørgsmål. Hver elev skal argumentere ud fra deres rolle
- Grupperne diskuterer emnet i 5-10 minutter, og eleverne skal argumentere så overbevisende som muligt fra deres position.
- Eleverne bytter fysisk plads og roller og gentager processen med et nyt emne. Den fysiske nye placering understøtter oplevelsen af at have en ny rolle.

Eksempel på spørgsmål, se flere i dokument til download Polariserede holdninger, spørgsmål

- Skal det være tilladt at bære religiøse symboler, såsom kors, tørklæde eller kipka, på offentlige arbejdspladser?

Klasseopsamling

- Hvordan oplevede I, at rollerne påvirkede samtalen?

- Tror I, at det gjorde en forskel, at emnet var ”Tro og trosfrihed i det offentlige rum” i forhold til, hvis det var andre emner?
 - Risikerer man at komme i konflikt med ytringsfriheden, hvis man vil modvirke polarisering? I forbindelse med emnet ”Tro og trosfrihed i det offentlige rum”? I forbindelse med andre emner?
-

Depolariserende tiltag

Samtaler om midtergruppen

Tidsforbrug: 30-40 minutter

Brug et spørgsmål fra øvelsen **Polariserede holdninger** (download Polariserede holdninger, spørgsmål).

Vælg med fordel ét, som det var let for eleverne at være ekstremt enig eller ekstremt uenig i.

- Bed eleverne komme med et par argumenter for hver position, og skriv dem i hver sin ende af tavlen.

Forklar eleverne om den tavse midterposition, og hvordan den utilsigtet kan være med til at øge polariseringen. Læs selv om polarisering i Baggrundsmaterialet.

2 & 2

Eleverne summer i 5-10 minutter over spørgsmålene:

- Hvem er personerne i midtergruppen?
- Hvilke(t) spørgsmål vedrørende konfliktemnet kan man stille dem for at engagere dem, men uden at bede dem tage stilling til konflikten med henblik på en fælles fredelig sameksistens? Altså et depolariserende tiltag.

Klasseopsamling

Hør forslagene til depolariserende tiltag/spørgsmål. Bed klassen reflektere over og komme med forslag til, hvordan man konkret kan få det depolariserende tiltag til at virke på midtergruppen.

Forankring

Refleksion og handlemuligheder i forhold til polarisering

Poster

Tidsforbrug: 75-90 minutter

Opgaven er identisk med den afsluttende opgave til **Depolarisering – et online fokus**. Hvis der er arbejdet med opgaver fra både **Depolarisering og uenighedsfællesskaber** og **Depolarisering - et online fokus** kan begge aspekter indgå i en samlet forankrende opgave

Individuelt

Giv eleverne 20 minutter til at skrive en kort refleksion over, hvad de har lært om polarisering og måder at mindske polarisering på. Bed dem bl.a. overveje:

- Hvad vil jeg ændre i min egen adfærd (online)?
- Hvordan kan jeg bidrage til at nedbringe polarisering i mit netværk?

I grupper på 4

- Eleverne præsenterer deres refleksioner i gruppen. Bed dem spørge nysgerrigt udforskende ind til hinandens perspektiver og overvejelser.
- Gruppen udarbejder en fælles poster, hvor de præsenterer deres vigtigste læringspointer og forslag til, hvordan de kan arbejde med depolariserende tiltag i deres egne netværk. Brug fx Canva.
- Posterne hænges op på væggen.

Fælles afslutning og refleksion

- Hver gruppe præsenterer deres poster for klassen.
- Afslut med en fælles samtale om, hvad der har været de vigtigste læringspointer. Diskuter, om nogle af de handlemuligheder, grupperne har foreslået, er lettere at implementere end andre, og hvilke tiltag eleverne kan tage med sig i deres hverdag.